

2201

2201

Register:

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- D. Pelle Lönn.
Mussa i Summerskog.
- J. Dra björk.
En kvinna, som hade ont av de döda.
- H. Den oblyge lantmätaren.
Dubbelt W.
En katig hustru.
En jämförelse.
- I. Talesätt.
Ordspråk.

2201

2201

2

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Pelle Lönn.

Pelle Lönn var husar och bodde i Björkholm.

Husar.

Han var mycket stark.

En gång skulle han föra fram en häst till mönstringsbordet.

Då lyfte han upp hästens framben på axlarna, och förde sedan

fram den. Han fick härför en kanna brännvin.

(Meddelat av Teodor Dahl, Kleva gruva.)

-- --

Pelle Lönn tillverkade skovlar o.d. och gick sedan omkring bygden och försälde dessa alster.

En gång hade Pelle Lönn tagit järn från en person.

Denne kom till Pelle Lönns hem och ville ha det stula tillbaka.

Då sade Pelle Lönn: "Järnet ligger på ugnen. Karlen är rejäl,

han ska ha sitt järn tillbaka."

(Meddelat av upptecknarens mor.)

2201

32

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mussa i Sunnerskog.

Bonde

I Sunnerskog bodde en bonde som hette Kalle. Han kallades

Mussa.

Namnet hade förmodligen uppkommit på så sätt, att barnbarnen,

innan de kunde tala tydligt, i stället för "morfar" hade sagt "mussa".

Så hade ordet ifråga använts av andra familjemedlemmar, och slut-

ligen blivit allmänt känt och använt.

2201

74

2201

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dra björk. (Folksed.)

Att dra björk är en folksed som synes ha införts i socknen
å 1890-talet.

Härvid tillgår på följande sätt:

När äktenskapslysning avkunnas för ett par, samlas ungdom från
bygden på lördagskvällen före andra lysningsdagen och fälla en
björk samt dra denna till den blivande brudens hem.

I en del hem mottagas de till synes vänligt och bjudas trakte-
ing, i andra hem väcker denna sed förargelse.

Seden ifråga synes numera vara i avtagande.

Ungdomen ger i stället presenter till lysningsparet.

Om ingenting ordnats för inköp av presenter, bruka ungdomarna
sedan de samlats på lördagskvällen "skramla", d.v.s. ge pengar, vil-
ka insamlas liksom kollekt, och sedan överlämnas dessa pengar till
det blivande brudparet.

2201

5

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2201

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gagnan

En kvinna som hade ont av de döda.

En arbetarehustru, Sofia Jonsson, som bodde i Kleva, råkade en gång, då hon var ute och gick, tappa sitt förkläde på vägen.

Hon lät det ligga kvar. Hon sade sedan, att det var en grannhustru, som var död, som löst av henne förklädet.

En gång då upptecknarens mor var på besök hos ovannämnda arbetarehustru, sade denna, att hon om kvällarna såg en förut avlidna grannkvinna gå omkring med lyse, än i hagen, än på en grannes ädbacke. En gång var den avlidna inne i berättarens stuga och lev på ett porträtt som hängde på väggen, ibland var hon utanför och gnerkade i ett stängsel som stod utanför stugan.

Ovannämnda kvinna berättade också, att hon inte kunde gå ut en kväll sen det var mörkt utan att bli blånupen.

Anmärkning. Sofia Jonsson avled omkring 1926. Hon levde i nästan ständigt ovänskap med sina grannar.

Hennes omdöme om helt vardagliga saker, var ofta överdrivet.

l. b.

2201

6.6

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2201

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Den oblyge lantmätaren.

Mebius

Lantmätaren Elam Mebius från Vetlanda var en gång i slutet av 1800-talet på förrättning i Språklaretorp, Alsheda socken.

De hade där på gården inget "hus".

Lantmätaren tvingade bonden och dennes hustru att hålla en stång som han fick sitta på, medan han "gjorde sina behov."

L:K.

2201

77

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2201

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dubbelt W.

Alsheda

En bonde talade en gång - år 1928- om hur han lärt sig förstå,
vad dubbelt W betyder.

Han hade i skolan hört talas om dubbelt W, men han hade inte
riktigt förstått meningen, förrän han blev arrendator i en prästgård.
Han skulle då hemforsla och hugga prästens ved. Då lärde han sig
förstå, att dubbelt W är prästavärme.

Anmärkning.

Ved heter på landsmål ve.

Arrendatorn tyckte förmodligen, att prästen använde för
mycket ved, dubbelt så mycket som han själv.

Ovannämnde bonde hette Johan Gustafsson och var under några
år bosatt i Lamåsa, Alsheda. Han var född 1870 och avled 1929.

l. k.

2201

88

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2201

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En katig hustru.

Husar F. i Blåsås var gift tre gånger. Han var elak vid sina
båda första hustrur. Men den tredje var en som hade skinn på näsan.
När hon blev riktigt svår, kröp mannen under sängen, men han
blev ändå stryk.

F:s pojke frågade då: "Reder I er far?"

"Ja, det gör jag, men du ska se det är nätt", svarade F.

Anmärkning.

1800-talet.

Anledning

H. K.

2201

9.9

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2201

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En jämförelse.

Amaldot

I slutet av 1800-talet avled helt plötsligt genom olycks-
händelse en äldre kvinna från Emmaryd. En söndag, någon tid efteråt,
när en dotter till den avlidna befann sig på Alsheda kyrkogård, kom
Massa-Stina till henne. Hon hälsade och sen sa hon: "Det gick fort
med er mor."

"Ja, det gjorde det", svarade den tilltalade sorgset.

"Ja, precis likadant gick det med vår gris i fjor", sa

Stina.

2201

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér. 2201

10
10

Alsheda socken.

Talesätt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ordspråk
teseråd

Du var där med tanka'

men inte med skanka'.

Anmärkning.

Tanka', tankarna.

Skanka', skankarna, fötterna.

Upptecknarens hörde ovanstående användas år 1929.

2201

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2201

--11--

11

Alsheda socken.

Ordspråk.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Så kan det gå.

när inte haspen är på.

Anmärkning.

Tidigare voro dörrarna ofta försedda med haspar.
Om någon ställde sig mot dörren, när inte haspen

är på, öppnades denna hastigt, och den som stod mot den, föll omkull.

Ordspråket torde ha uppkommit för att vid sådana
illfällen trösta gråtande barn.

Ordspråket ifråga är känt även i Värmland. Upp-
tecknaren har hört en f.d. värmlänning, redaktör K.E. Jansson, Vet-
anda använda detsamma.